

vanje, kakor je tudi v družih deželah navadno, na deželne stroške zgodi. Preiskovati se morajo pa zdravilne vode na svojim izvirku, scer po pošiljanju zgubé veliko svoje puhteče moči;

2) de naj bi g. Hofmann primerno poslopje za toplíce sozidal;

3) de naj bi gospoda Malner in Majer, ki sta že veliko za Bled storila, napravila na jezeru dostojne koplje;

4) naj bi se sozidale še nekatere nove pripravne pohoštva za goste, de bo vsak, ki tje pride, tudi gotovo stanovanje dobil; res je scer, detesnota le malo tednov terpi, pa ravno to, de se je treba za tisti kratki čas že več tednov naprej napovedati, je gostam silno nadležno in marsikteriga vstraši, de se še za Bled ne zmeni ne. Kakor smo zvedili, bo gosp. Ulrich na prav prijetnim kraju novo hišo zidal; to je prav;

5) naj bi že enkrat stare razpartije zavolj nove ceste na Mlin jenjale in se poštena cesta napravila, de ne bo, kakor dozdej, treba skozi pekel v nebesa iti; saj ni treba, de bi mogla cesta vsacimu pred nosam memo iti; dobra reč se bo tudi delječ od ceste našla;

6) de bi se za pripravne vozove skerbalo, ki bi poléti in v jeseni saj vsaki drugi dan — tode ne predrago — ljudi sém ter tje vozili.

To so vošila, ki mi jih je g. Dr. Gruber izročil, rekoč: „Krajci še ne véste, kaj še zna iz Bleda biti, ki imenitni „Išcl“, kamor vsako léto sile veliko premožne gospode zahaja, v lepoti in zdravim prijetnim zraku še prekosí. Pa začeti se mora popravljati, de bo vse čedno in pripravno. Zdej je čas nastopil — je g. dohtar dalje rekel — de je med bogatini šega, bolj hladne koplje obiskavati, in Blejske z Blejskim jezeram so kakor nalaš zato. Po železnici ni delječ v Bled. Kmaló se bo začelo od Bleda po svétu govoriti, in veliko dénarja se bo nosilo gori.“ Tako g. dohtar.

Pri vsaki napravi je pa treba, de en mož kot vodnik na noge stopi, ki ima živo ljubezen do svojiga kraja, in ki zaupanje svojih sosedov vživa, — gosp. Prešerin je vés mož zato; naj bi se iskreni domoljub v prid Blejcov lotil prerojstva svojiga kraja, za kteriga je narava neizrečeno veliko storila — njegovi prebivavci pa skoraj — nič.

Še dve veseli reči imam opomniti iz Bleda; ena zadéva pridno skerb učencov za ljudske šole pod vodstvom visoke časti vredniga gosp. fajmoštra Peharca; druga pa, de gosp. kaplan Puhar po opravljenih duhovnih dolžnostih za zmirej večí izobraženje svoje imenitne znajdbe — svitlopíse na steklo delati — se veliko trudi. Bog mu daj le kakiga blagiga pripomočnika, de bi v stan prišel, si izverstniga potrebniga orodja omisliti. Lepe izdelke njegove umetnosti smo vidili pri njem, ki bojo deloma v razstavo v London šle.

Dr. B.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Horvaške meje. Tergatev je pri nas in na Horvaškem dokončana, na nekterih krajih se je boljši, na nekterih slabji obnesla; vino ne bo kaj dobro; vunder je Presburško vedro Horvaškiga mošta na 5 do 6 gold. postavljeno. Iz Zagreba se sliši, de so vsi živeži tam tako dragi, de nihče take dragíne ne pomni; tudi derva grejo silno kviško. Ker nekdanjim grajšinam na nekterih krajih delavcov za obdelovanje polja in nogradov manjka, morajo zemljiša neobdelane pustiti.

Iz Dolenskiga 20. okt. n. Pri nas sneží danes kakor de bi se berači terkali. Mislili smo, de bo kolera bolj hitro naše dolenske kraje zapustila, pa v svojih mislih smo se prerajtali, ker ona zmeram počasi naprej leze in ljudi napada, in če en dan miruje, je

drugi ali tretji dan zato pa bolj huda. Okolj Trebniga, Mokronoga, pa tudi Šentvida in Kerke je neki na novič se prikazala. Na kvaterno nedeljo jih je v 3 vasesh v Medni peči 22 na parah ležalo. — Mošt, gost in kisel, gré po 5 gold. v srebru; še ga prodati noče, kdor ga kaj ima. — Daljni kmetje se jako pritožijo, de morajo notri v Višnjogoro k odškodni komesi hoditi, ker jim to zraven velike zamude časa tudi mnoge stroške prizadeva; potrebno bi tedaj bilo, de bi šla slavna komisija nižje dol. Prostora bo povsod dosti dobila, saj je veliko gradov, ki bi radi potrebno staniše prepustili. Pogovarjali so se, de bodo pismeno prosili viksi predsedništvo, de naj bi se komisija Višnjagorska nižje dol pamaknila in tako polajšala kmetam in grajšakam pót. — Od kar so kantonsko poglavarstvo v T— postavili, ni od ravnopravnosti ne duha ne sluha — pred je vunder včasi kak povabilni list na kmeta v slovenskim jeziku prišel, zdaj pa z nemškimi „cegeljci“ kmetje od Kajfeža do Pilatuža tekajo, de bi jim jih kdo prebiral; panazadnje morajo vunder za kak polček vina dati, zraven tega, de so eno ali pa več ur pri delu domá zamudili. Zdi se nam, de gospodje s svojimi učeno sostavljenimi dopisi clo nič ne pomislijo, komú de pišejo; prost človek kaj taciga nikakor ne more razumeti. V dokaz tega naznanimo dopis, ki ga je ni davnej neka žena prejela: „Dessen wird die Frau N. N. aus N., über einen Referatsbogensauszug, der Herr Bittsteller nach vollzogener grundbüchlicher Amtshandlung über das Original-Gesuch unter Anweisung an das k. k. Steueramt behufs der Erhebung der Gesuchsbeilagen und das Letztere durch eine ämtliche Abschrift dieses Bescheides verständiget.“ To je vunder preveč „hoch tajč“ za prostiga slovenskiga kmeta!! Doklej bodo mógli naši kmetje še zavoljo zanemarnjenja vstavnih pravíc denarje in čas zgubljeti, ker se jim po nemško pisari? — V predzadnih „Novicah“ je bilo naznanje dano, de v Ljubljani nima noben bukvar Teržaških bukev, za slovenske šole po kmetih. Kaj pa je temu vzrok? Tedej francoske, angleške in španske, in zna biti, de tudi kineške hukve se pri kterimu Ljub. bukvarju dobijo, samo slovenskih šolskih knjig ni!!! Mende vunder ni prepovedano Teržaških knjig Ljubljanskim bukvarjem prodajati? — ali so morde bukvarji tako zanikerni, de si jih ne naročé? Prosimo, de bi nam „Novice“ vzrok povedale. *)

Novičar iz Ljubljane.

V pondeljik so začeli vojaki iz Laškiga skozi Ljubljano marširati, ki so narpoprej na Dunaj upoteni, kjer bojo svoje daljne naukaze sprejeli. Noter do 13. listopada gré skorej vsaki dan 1 bataljon skozi Ljubljano — v vsim skupej mende okoli 16,000 mož. Od Ljubljane gre vse po železnici naprej. — Pridni gosp. J. Navratil dajé kratko slovensko slovnico z napeljevanjem vradne pisanja izdelovati, zlasti za sodijske

*) Poglavitni vzrok tega je po naših mislih v tem: de naši bukvarji slovenskih časopisov ne beró, v kterih bi bili zvedili potrebo in pogosto popraševanje po Teržaških šolskih bukvah, scer bi bili vunder v svoj lastni dobiček naročili Teržaških knjig. Ker pa nek Teržaška prodajavnica od postavljene nizke cene nikomur nič nehati ne more, bi se gotovo nihče ne bil pritožil, ako bi se bile v Ljubljani za kak krajcar višji prodajale. Naše deželno poglavarstvo (naprošeno zato tudi od slovenskiga društva v Ljubljani) je k našimu velikimu veselju v Ljublj. vradnim časniku 14. t. m. naznanilo ceno vsih šolskih knjig, ki se v Terstu dobijo, in je ob enim vsim šolskim vodjam in učencim naznanje dalo, de — kdor ne more ali noče naravnost iz Tersta teh bukev naročiti, naj se oberne na Ljublj. deželno poglavarstvo ali pa na Ljublj. vodstvo ljudskih šol, po kterih se bo po postavljeni ceni naročba poskerbela. Serčna hvala zató slav. deželnimu poglavarstvu! Vred.

vradnike, na svitlo, ki se v posamesnih pôlah pri g. Blazniku dobiva. Radi bi bili slišali, de je kratko in praktično razlaganje slovenskiga jezika, s posebnim oziram na vradne potrebe, toliko poslušavcov imelo, kolikoršna je potreba, — pa ni taka. Na Dunaji smo sedeli nekda pri nekterih podukih z visocimi in starimi gospodi na edinih šolskih klopéh; — nobeniga ni bilo sram, v učeliše hoditi. — Častito predstojništvo Cerkniske županije, ki v svojih pisanjih le po domače ravna, kakor je potreba, je dalo tudi županijski pečatnik z domačim napisom napraviti, namreč: „Predstojništvo Cerkniske županije.“ — Delo nemško-slovenskiga besednjaka slovenskiga društva gré pridno od rok; izdelane so čerke A do O, potem Q, R in več ko polovica čerke S. To zimo bo mende nemško-slovenski del iz perviga dokončan, ker gospodje, ki so se tega dela lotili, neutrudljivo vsaki dan delajo, in zares zaslužijo, de se njih iména s zlatimi čerkami vpišejo v „predgovor“ besednjaka. — Svetovid (zemeljske krogle) v slovenskim jeziku s kratkim popisom svetá pride kmalo v natis; slavni gospod, kterimu je slovensko društvo to delo izročilo, se je tega dela, ki nam ga je za šole po deželi in za poduk prostiga ljudstva silno potreba, z velikim veseljem lotil.

Novičar iz mnogih krajev.

Vse oči so obrnjene v Varšavo, kamor so se naš Cesar s svojim pervim ministram podali, pogovoriti se s Rusovskim caram, kaj de bo prihodnjič storiti v nemških zadevah. Tudi Pruski kraljevič in prvi minister sta se tjé podala. V tem zboru bo tedaj sklenjena osoda Hesnov pa tudi Holstajncov. Kakor smo že unidan povedali, ste si naša in Pruska vlada v mnogih rečéh še res navskriž, tako de so nekteri časnikarji že hrup zagnali, de bo vojska med avstrijansko in prusko vlado, — in ker naša pa tudi pruska vlada armade vkup vlečete, je njih prerokovanje še bolj poterdilo, — tode vse te reči še nikakor tako hudo ne stojé, de bi se ne dale brez vojske dokončati, in veliko verjetniši je še, de se boste imenovani vladi z lepo poravnale. Vojska bi bila zdej velika težava. — Tudi Galicija z dotičnimi deželami je prejela te dni svojo vstavo. Vse te dežele so v eno kronovino zedinjene, ki je pa razdeljena v 3 kurije ali vladne okrajne, ktere imajo svoje posebne zbore. Sedež ene vladne okrajne je v Lvovu, druge v Krakovim, tretje v Stanislavu; poglavarstvo cele kronovine je v Lvovu; le če se v občnih kronovinskih zadevah ti okrajni zbori ne zedinijo, se zberejo v posvét v občni odbor v Lvovu. — 25. septembra so razglasili Cesar s svojimi ministri patent, po kterim se ima v vsaki deželi posebna odškodninska denarnica za odpravljene ali odkupljive prejemšine nekdanjih gruntnih davkov napraviti. Ta denarnica se bo napravila 1) iz plačil, ktere imajo dolžni po obstoječih postavah opravičenim odrajtati, 2) iz tistih deželnih denarnic, ki se bojo v ta namen v posamesnih deželah napravile; 3) iz davkinih naklad ali družih davšin, ki se bojo v posamesnih deželah po postavni poti izpisale in pobirale, 4) iz posojil, ki jih bo državna denarnica za dogotovljenje gruntne odveze dala; 5) iz doneskov, ki jih je državna denarnica za nektore prepisnine deželni denarnici odrajtati dolžna. — Vse prošnje, naznanila in pritožbe v šolskih zadevah se imajo prihodnjič deželni šolski vradii predložiti, ne pa ministerstvu. — Plačila gimnazijalnih učenikov, naj bojo deželskiga ali duhovniga stanú, bojo prihodnjič enake. — Nadvojvoda Janez so prišli po svojim po-

potovanju po Tiroljskim spet v Gradec domú. — Na svét Dunajske družbe zoper terpičenje žival, de naj bi se prihodnjič pripustilo mesó zdravih konj očitno prodajati in jesti, ker govejo mesó v ceni zmirej višji gré, je dovolilo ministerstvo na Dunaji tako prodájo proti tem, de kdor tako mesnico odpreti hoče, mora za to dovoljenje naprositi, in klanje konj se mora vselej priča postavnih mesogledov zgoditi. To je prav. — Žandarji dobijo mesingaste pišali za potrebne daljne naznanila; 15,000 tacih pišal je nek že naročenih. — Z velikim veseljem slišimo, de bo ministerstvo po vsih deželah prodajavnice živinske in gnojne soli napravilo, pri kterih se bo cent perve pe 2 gold. in pol, — druge pa po 40 krajc. dobival. — Za prihodnje léto se bo 1000 milijonov cigár za naše cesarstvo pripravilo, ker storjeni prevdark kaže, de jih bo toliko potreba. Koliko šol bi se zamoglo za ta denar napraviti, ki pride v podobi dima in v škodo marsikteriga mladenča v nič! — Spet so spustili rakovci noviga goloba iz barke preduščne povodnje, de naj gré poslušat: ali bi se ne dala vstava od 4. marca prekucniti; ta golob so bukvice, ki se imenujejo: „Oesterreich und die erbliche Pairie“, po kteri naj bi v prvi zbornici deržavnih zborov plemenitniki dedni sedež imeli. Noben plemenitnik, ki podeljeno vstavo resnično ljubi, si ne bo te premembe želel, ki v ljudstvu nobene podpore ne bo imela.

Nar slavnishi jezikoslovec.

Slavni kardinal Jožef Mezzofanti (rojen 19. kimovca 1774), ki je 13. sušca 1849 v Rimu umrl, je 58 jezikov gladko govoril, namreč: albansko, amharsko, arabsko, aramajsko, angolansko, bulgarsko, celtiško, dansko, armensko (staro in novo), kaldejsko, katalonsko, kiliško, kineško ali kitajsko, koptiško, kuracajsko, kurdiško, hebrejsko, rabinsko, etiopsko, francosko, georško, gerško (staro in novo), ilirsko (ali horvaško-slovensko), hindostansko, angleško, irsko, laško, latinsko, letiško, malajsko, malteško, mongolsko, norveško, holandiško, peguansko, persiansko, poljsko, portugalsko, retiško (v Graubündtnu), rusovsko, česko, samariško, serbsko, cingalsko, sirsko, špansko, švedsko, tamulsko, tartarsko, turško, nemško (z švajcarskimi narečji vred), madjarsko, valaško ali romunsko in cigansko.

Pogovori vredništva.

Gospodu Prif—. Vaši prošnji (ki jo čez in čez poterdimo), de bi se v ravno tistim sestavku ne mešal zdej ega zdej iga, zdej emu zdej imu, zdej da, zdej de, povratimo enako prošnjo: naj bi gospodje, ki pišejo ega, emu, eh, se v svojih spisih sami dosledno le teh končnic deržali, ne pa zdej takó zdej drugač ne pisali; kar kaže, de se človek težko taciga navadi, česar poprej ni bil vajen; lahko se potem zgodi, de se pri korekturi natisa nehotama kaj pregrési. Saj se še taka večkrat »deržavnemu zakoniku« pripeti, kako bi se »Novicam« ne! »Novice« se ne prederznejo nikomur ega in emu i. t. d. zbrisovati, če tako piše; pa se tudi ne dajo siliti, de bi pisanje opustili, ki ga najdemo skorej v vsih slovenskih knjigah in slovnica, preden se tako imenovane nove oblike na svitlo prišle. Scer so pa to majčknosti, v kterih po naših mislih ne obstoji edinost slovenska. — Gospodu P—š iz Kota: Prav radi bomo natisnili vašo pravično pritožbo; tode vredništvo samo je ne more na tvoje rame vzeti, temuč prosimo, de se nam s svojim imenom naznanite, ne za natis, ampak za navadno poročtvo, brez kteriga vredniki ne morejo dopisov natiskovati.

Današnjemu listu je pridjan 34. dokladni list.